

न तु प्रतिनिहितनीवारसादृश्येन । कुतः तत्कालात् स कालो यस्यासौ तत्कालः । भावप्रधानो निर्देशः प्रतिनिधिस्तत्कालवादित्यर्थः १) । यतः प्रतिनिधिः स एव कालो यो मुख्यद्रव्यस्याभावः । तेन प्रतिनिधौ नीवारे विनष्टे मुख्यस्य लाभे मुख्यमेव ग्राह्यम् तदलाभे नीवारादिकं व्रीहिसदृशमेवेति । न तु कदाचिन्नीवारसदृशमित्यर्थः । न हि नीवाराणामङ्गत्वमस्ति श्रुतिलिङ्गादिप्रमाणाभावात् । श्रुतद्रव्यसाधारणास्तु येऽवयवा नीवारगता दीर्घशूकसतुषत्वादयस्तदुपादि-
त्सया प्रवर्तमानो नात्तरीयकतया २) नीवारानुपादत्ते । तस्मान्नीवारस्यानङ्ग-
त्वाद्ब्रीह्यवयवानामेवाङ्गत्वात्तत्सिद्ध्यर्थं सम्भवे व्रीहयो ऽसम्भवे च तत्सदृशमु-
पादेयम् न नीवारसदृशमिति सिद्धान्तः । वैकल्पिकालतरं तु पूर्वाधिकरणे निराकृतमिति तदुपादानस्यात्र शङ्कैव नास्ति ॥ ननु यदि प्रमाणाभावान्नीवारादी-
नामनङ्गत्वम् श्रुतिलक्षणस्य तु पूतीकादेरङ्गत्वात्तस्य प्रकृतस्यापचारे तत्सदृश-
मेवोपादेयम् न सोमसदृशमिति चेत् । न तु । श्रुतिरप्यत्र ३) प्रतिनिधिनिय-
मार्थैव । सत्यम् तथाप्यस्त्यत्र काचिदाशङ्का सोमावयवानामन्यत्रापि सद्भावे
सति पूतीकनियमादेवं विज्ञायते नूनं पूतीकांशोऽप्यस्यां वेलायां क्रियाङ्गमि-
ति । इतरथा सोमावयवस्याङ्गत्वे तस्यान्यत्रापि सम्भवान्न पूतीका एवोपादीयेरन्
तत्र नियमविधिरुपरुध्येत ४) । तस्मात्पूतीकस्याप्यङ्गत्वात्तदपचारे तत्सदृशमुपादे-
यम् न सोमसदृशमिति । सिद्धान्तस्तु । सत्यम् । न सोमावयवमात्रमङ्गम् किंतु
पूतीकावयवसहितः सोमावयवाः । न तु तावता पूतीकावयवाः क्रियाङ्गं भ-
वन्ति प्रतिनिधिनियमव्याघातप्रसङ्गात् । किंतु सोमावयवा एव क्रियाङ्गम्
पूतीकावयवसहितं तु तेषामेवाङ्गम् मैत्रावरुणग्रहस्येव पयःसंसर्गः । ततः
पूतीकापचारे ५) द्वयसम्पादनार्थमुभयसदृशमुपादेयम् न केवलं पूतीकसदृशम्
नापि केवलं सोमसदृशम् । उभयसदृशालाभे तु सोमावयवानां प्राधान्यात्तल्लि-

१) प्रतिनिधिस्त° २. २) Thus also the Āśtrādīpikā at Jaim. ६. ३. ३०: व्रीह्यव-
यवांस्तु तद्गतानुपाददानो नात्तरीयकतया नीवारानुपादत्ते नागतया. See p. ६८, lin. १०.
३) ? ननु श्रुतिर° २. The Āśtrādīpikā at Jaim. ६. ३. ३१. reads: नैवं । न हि श्रुतिः
पूतीकानामंगवमाह । किं तर्हि तद्गतानां सोमावयवानां प्रतिनिधिनियमो ह्ययं नाभावे विधि-
रित्युक्तं. ४) ? रूपध्येत २. ५) ? कोपचारे २.